

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-734960-III/13/EP

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, *16 VI. 2013*

Pan
Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynął wniosek Związku Sybiraków Oddział w Zielonej Górze o spowodowanie podjęcia przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej działań w sprawie przyznania statusu osoby represjonowanej wszystkim Sybirakom, bez konieczności przeprowadzania badań przez lekarzy orzeczników ZUS, mających na celu stwierdzenie związku pobytu w miejscach zesłania z istniejącym inwalidztwem (art. 12 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002 r. Nr. 42, poz. 371 ze zm.).

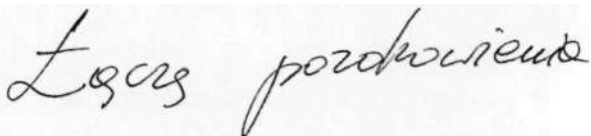
Problemy orzecznicze, związane z przyznawaniem tych uprawnień są od wielu lat przedmiotem licznych skarg, kierowanych przez osoby zainteresowane do Rzecznika. Był on przedmiotem wystąpień generalnych, kierowanych jeszcze w 2002 r. do Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz Prezesa ZUS w związku z przesłanym Rzecznikowi materiałem prof. Jana Ryna z Katedry Psychiatrii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Opierając się m. in. na wynikach badań odległych w czasie skutków zdrowotnych u ofiar represji, przeprowadzonych przez Katedrę Psychiatrii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rzecznik postulował w szczególności:

- 1) wprowadzenie zmian w prawie kombatanckim, umożliwiających uzyskanie uprawnień w zakresie inwalidztwa wojennego, bez konieczności postępowania orzeczniczego, każdej ofierze podlegania represjom stalinowskim będącej na zesłaniu w ZSRR,
- 2) skorygowanie dotychczasowych zasad postępowania orzeczniczego, prowadzonego przez lekarzy orzeczników ZUS w tych sprawach.

Ostatnie wystąpienie Rzecznika z 2008 r. do Ministra Pracy w sprawie zmiany warunków nabywania uprawnień w zakresie inwalidztwa wojennego przez ofiary represji stalinowskich niestety nie doprowadziło do podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej.

Z uwagi na zaawansowany wiek zainteresowanych, jak również narastającą umieralność w wyniku wieloletniego przebywania w skrajnie trudnych warunkach życia na Syberii, liczba osób uprawnionych do renty z tytułu podlegania represjom w związku z pobytem na zesłaniu w ZSRR z roku na rok jest coraz mniejsza. Jak podnoszą zainteresowani, najgorsza sytuacja w kraju jest w Zielonogórskim Oddziale Związku Sybiraków, gdzie 75% osób nie posiada statusu osoby represjonowanej. Zdaniem skarżących w innych regionach kraju status osoby represjonowanej posiada od 80 % do 99 % Sybiraków. Skarżący wskazują, że często się zdarza, iż osoby z tej samej rodziny, lecz mieszkające w innych regionach kraju posiadają uprawnienia osoby represjonowanej, a mieszkające w zasięgu działania zielonogórskiego oddziału ZUS takich uprawnień nie posiadają. Ponadto, obecny tryb orzekania w oparciu o art. 12 ust. 3 i 4 ustawy kombatanckiej w szczególny sposób krzywdzi schorowanych Sybiraków, po przebytych chorobach na zesłaniu takich jak gruźlica, malaria, tyfus, choroby psychiczne, choroby układu pokarmowego, narządów ruchu, choroby układu krążenia i inne, które ujawniły się w sposób trwale odczuwalny w okresie dorosłego życia. Zdaniem skarżących lekarze orzecznicy nie biorą pod uwagę faktu długoletniego przebywania w ekstremalnych warunkach życia na Syberii uznając, że ta okoliczność pozostaje bez wpływu na obecny stan zdrowia Sybiraków. W moim odczuciu wiedza medyczna nie daje podstaw do formułowania jednoznacznych opinii, że zły stan zdrowia osoby zesłanej na Sybir, znajdującej się obecnie w starszym wieku, pozostaje bez związku z zesłaniem.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości rozwiązania przedstawionego problemu.

Leszek Porokiewicz

Zeno Jędrzejewski